

Lausunto

11.7.2025

VN/26856/2023

VN/26856/2023-PLM-319

Ympäristöministeriö

Puolustusministeriön lausunto

Ympäristöministeriö on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä uudeksi alueidenkäyttölaiksi. Puolustusministeriö lausuu esityksestä seuraavasti.

Yleistä

Puolustusministeriön kiinteistö- ja ympäristöyksikkö on osallistunut esitystä valmistelleeseen ympäristöministeriön johtamaan työryhmätööhön.

Alueidenkäyttölaki on keskeinen alueidenkäytön suunnittelua ohjaava säädös. Maanpuolustuksen ja sen toimintaedellytysten kannalta on erittäin tärkeää, että alueidenkäytön suunnittelussa huomioidaan maanpuolustuksen tarpeet. Maanpuolustuksen käytössä olevien alueiden turvaaminen ja yhteiskunnan toimintojen alueellinen suunnittelu maanpuolustuksen toimintaedellytykset huomioiden on puolustuskyvyn kehittämisen kannalta välttämätöntä.

Hallituksen esityksessä on yleisesti ottaen huomioitu maanpuolustuksen tarpeet. Kansallista turvallisuutta koskeva pykäläkirjaus sisältyy hallituksen esitykseen ja se myös huomioi liittouman ja maanpuolustusta koskevien kansainvälisten velvoitteiden sekä Puolustusvoimien strategisten kumppaneiden ja puolustusteollisuuden tarpeet. Puolustusministeriö on kuitenkin tunnistanut tiettyjä maanpuolustuksen edellyttämiä muutostarpeita esitykseen.

Nykytila ja sen arviointi

Aurinkovoimarakentamista koskevissa erityissäännöksissä luvussa 9 ei ole mainintoja maanpuolustuksesta. Koska tutkimukset osoittavat, että jo noin 1MW suuruinen aurinkovoimala voi joissakin tilanteissa aiheuttaa häiriötä turvallisuusviranomaisten sensori- ja tietoliikennejärjestelmille, on tärkeää todeta tämä mahdollinen vaikutus aurinkovoimarakentamista koskeviin kirjauksiin (esimerkiksi kappaleeseen 2.1.13 Aurinkovoimarakentaminen) sekä lukuun 4.

Puolustusministeriö esittää, että esityksen 4 luvun 4.2. 4 alalukuun lisätään otsikko "Kansallinen turvallisuus ja maanpuolustus" ja sen sisällöksi lisätään seuraava kirjaus "Teollisen mittaluokan aurinkovoimalat voivat häiritä turvallisuusviranomaisten käyttämiä sensori- ja tietoliikennejärjestelmiä. Tämä tulee huomioida kaavoituksen vaikutusten arvioinnissa alueidenkäytön suunnittelua edellyttävien aurinkovoimaloiden osalta." Lisäksi puolustusministeriö esittää, että vaikutusten arviointi-lukua täydennetään kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen liittyvistä vaikutuksista.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Esitysluonnoksen ehdotukset ja niiden vaikutukset- luku ei sisällä kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen liittyvää vaikutusarviointia. Puolustusministeriö esittää, että esitystä täydennetään maanpuolustusta ja kansallista turvallisuutta koskevalla vaikutusarvioinnilla esityksestä saadun lausuntopalautteen jälkeen. Puolustusministeriö on valmis tukemaan ympäristöministeriötä sen laadinnassa.

Pykäläkohtaiset huomiot

1 luku

6 § Kansallinen turvallisuus alueidenkäytössä

Pykäläluonnos vastaa sisällöltään maanpuolustuksen tarpeita. On tärkeää, että pykälä säilyy ja siihen ei tehdä kansallista turvallisuutta heikentäviä muutoksia. Säädöskohtaisissa perusteluissa sivun 76 ensimmäinen kappale on kokonaisuudessaan merkittävä, koska sillä tulkitaan maanpuolustuksen sisältävän Puolustusvoimien tarpeiden lisäksi liittouman, puolustusta koskevien kansainvälisten velvoitteiden, Puolustusvoimien strategisten kumppaneiden ja puolustusteollisuuden alueelliset tarpeet. Tulkinalla varmistetaan, että edellä mainittujen toimintaedellytyksiä ei alueidenkäytön suunnittelussa heikennetä.

Puolustusministeriö esittää perustelutekstin lausetta ” Lisäksi maanpuolustuksen turvattavat tarpeet liittyisivät kansainväliseen puolustusyhteistyöhön, kuten Nato-jäsenyyteen ja muihin Suomea sitoviin maanpuolustusta koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin.” – muutettavaksi seuraavasti:

Lisäksi maanpuolustuksen turvattavat tarpeet liittyisivät niin kahden- tai monenväliseen puolustusyhteistyöhön eri valtioiden kesken kuin myös Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanoon ja muihin Suomea sitoviin maanpuolustusta koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin.

7 § Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat tuotantolaitokset ja toiminnot kaavoituksessa

Puolustusministeriön näkemyksen mukaan suuronnettomuuksien vaara tulee huomioida kaavoituksessa ja rakentamisessa myös jo olemassa olevien ja suunnitteilla olevien Puolustusvoimien kohteiden läheisyydessä. Jos Puolustusvoimien kohteiden läheisyyden alueidenkäyttöä ja rakentamista ei saada rajoitettua, aiheutuu siitä rajoituksia Puolustusvoimien räjähdevarastoinnille ja sen kehittämiselle. Kaikki Puolustusvoimien kohteiden suojavyöhyketiedot eivät välttämättä ole julkisia ja kaavaan merkittäviä.

Puolustusministeriön näkemyksen mukaan 7 § velvoittaa kaavoittajaa huomioimaan suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat Puolustusvoimien kohteet siten, että suuronnettomuuksien vaara otetaan huomioon Puolustusvoimien olemassa olevien tuotantolaitosten läheisyydessä sekä uusien alueiden suunnittelussa.

Puolustusvoimien toimintaan vaikuttavia suojavyöhykeasioita selvitetään ministeriön asettamassa sotilasräjähdelainnsäädäntöä valmistelevassa työryhmässä.

2 luku

13 § Lupa- ja valvontatehtävät

Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi hyvä avata mitä valvonta käytännössä pitäisi sisältää. Sisältäisikö valvonta esimerkiksi sen huolehtimista, että kaavoituksessa sekä muussa alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa on kuultu kaikkia niitä viranomaisia, joiden toimintaedellytyksiin suunnitelmilla tai suunnittelussa toiminnalla voi olla vaikutusta.

3 luku

18 § Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa on keskeisenä lisäyksenä maanpuolustuksen kannalta tärkeä kirjaus *kansallinen turvallisuus*. Tällä varmistetaan, että valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin voidaan jatkossa sisällyttää kansallista turvallisuutta koskevia kirjauksia.

4 luku

28 § Maakuntakaavan rakentamisrajoitus

Maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamislain 49 §:ssä tarkoitettu rakentamista koskeva rajoitus. Kirjaus on tarpeellinen, mutta termin *Puolustusvoimien* käyttö voi joissakin tilanteissa olla ongelmallinen.

Puolustusministeriö esittää, että pykälässä ja sen säännöskohtaisissa perusteissa *Puolustusvoimat* termi muutetaan termiksi *maanpuolustus*, jotta varmistetaan rajoituksen kohdentuvan aikaisemmin kansallista turvallisuutta koskevan pykälän perusteluissa mainittuihin tilanteisiin. Maanpuolustuksen turvattavat tarpeet liittyisivät niin kahden- tai monenväliseen puolustusyhteistyöhön eri valtioiden kesken kuin myös Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanoon ja muihin Suomea sitoviin maanpuolustusta koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Maanpuolustuksen tarpeisiin voi sisältyä myös Puolustusvoimien strategisten kumppaneiden ja puolustusteollisuuden tarpeita, mikä olisi syytä huomioida lain perusteluissa.

Edellä esitetty puolustusministeriön näkemys *maanpuolustus*-termin tulkinnasta olisi hyvä avata tämän pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa.

8 luku

68 § Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset

Pykälän säännöskohtaisten perusteluiden mukaan ”Myös puolustusvoimien toimintaedellytysten turvaamiseen sekä liikenteen, mukaan lukien merenkulun ja ilmailun toimintaedellytyksiä ja turvallisuutta koskeviin seikkoihin on kiinnitettävä huomiota arvioitaessa tuulivoimaloiden ympäristöön sopeutumista.” Kirjaus on tarpeellinen tuulivoimasta maanpuolustukselle aiheutuvien haitallisten vaikutusten takia. Toisaalta esityksen 6 § jo itsessään turvaa maanpuolustuksen huomioimisen kaikessa alueidenkäytön suunnittelussa.

Puolustusministeriö esittää, että 68 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa *Puolustusvoimat* -termi korvataan *maanpuolustus* -termillä. Puolustusministeriö esittää, että pykälässä ja sen säännöskohtaisissa perusteissa *Puolustusvoimat* termi muutetaan termiksi *maanpuolustus*, jotta varmistetaan rajoituksen kohdentuvan aikaisemmin kansallista turvallisuutta koskevan pykälän perusteluissa mainittuihin tilanteisiin. Maanpuolustuksen turvattavat tarpeet liittyvät niin kahden- tai monenväliseen puolustusyhteistyöhön eri valtioiden kesken kuin myös Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanoon ja muihin Suomea sitoviin maanpuolustusta koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin.

11 luku

78 § Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Pykälän 6 § yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”alueidenkäytön suunnittelussa olisi selvitettävä 78 §:n mukaisesti yhteistyössä asianomaisten viranomaisten kanssa laadittavan kaavan merkittävät vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen.” Puolustusministeriö huomauttaa, että kyseinen 6 §:n perusteluteksti ei vastaa pykälätekstin sanamuotoja ja vaikuttaa perusteluilla säätämiseltä.

Esitysluonnoksen 78 § ei sisällä säännöksiä vaikutusten selvittämisestä kansalliseen turvallisuuteen kaavaa laadittaessa. Puolustusministeriö esittääkin sen lisättäväksi pykälään. Lisäksi pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi hyvä olla maininta kansallisesta turvallisuudesta esitysluonnoksen 6 §:n perusteluissa esitetyn selvittämiselvöllisyyden toteutumiseksi alueidenkäytön suunnittelussa.

Hallitusneuvos,
lainsäädäntöjohtajana

Hanna Nyholm

Hallitussihteeri

Satu Ylikorpi

Jakelu
Tiedoksi

PLM Kansliapäällikkö

PLM RO Resurssipoliittinen osasto

Pääesikunta

VN/26856/2023-PLM-319

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: